

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/300/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.III.30.517/2022/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Váczi Ügyvédi Iroda, képviseli dr. Váczi Péter ügyvéd) útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.III.30.517/2022/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel álláspontja szerint a döntés ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított jogával.
- [2] 2. Az indítvány benyújtását megelőző bírósági eljárásoknak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következőképpen foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó és adóstársa (a perben III. rendű alperes) hitelkérelmük alapján 2008. április 15-én közjegyzői okiratba foglalt „Ingatlan jelzáloggal biztosított devizában nyilvántartott jelzálog-típusú hitel kölcsönszerződés” elnevezésű kölcsönszerződést kötöttek egy hitelintézettel (a perben I. rendű és II. rendű alperes, a továbbiakban: hitelintézeti alperes). A szerződés egyik célja az adósoknak egy, a hitelintézeti alperestől eltérő hitelezővel szemben fennálló kölcsöntartozása egy összegben való törlesztése volt. A kölcsön összege 128 433 CHF-nak megfelelő, a 2008. április 11. napján érvényes, az alkalmazott deviza vételi árfolyamon számított 20 250 000 Ft volt. Az indítványozó 2013-ban keresetet nyújtott be, kérve a szerződés érvénytelenségének és ennek jogkövetkezményei megállapítását. A megismételt elsőfokú eljárásban az indítványozó módosított keresetében az árfolyamkockázat viselését korlátlanul rá hárító általános szerződési feltételek tisztességtelensége miatt a szerződés érvénytelenségének megállapítását, emellett a kezelési költségre

vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelensége miatt azok érvénytelenségének a megállapítását kérte. A hitelintézeti alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

- [4] A Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság a 6.G.40.604/2021/33. számú ítéletével a keresetet elutasította. Döntésének indokolásában rögzítette, hogy a peres felek fogyasztói bankkölcsönszerződést kötöttek. Ennek tartalmából kiindulva azt vizsgálta, hogy az indítványozó mint adós fogyasztói minőségére tekintettel elvárt különös előírások érvényesülése megállapítható-e. Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás világos és érthető voltának vizsgálata során a kockázatfeltáró nyilatkozat tartalma és a szerződésben foglaltak alapján azt állapította meg, hogy az azokban foglaltak félreérthetetlenül kifejezésre juttatják a kockázat korlátlanságát és azt, hogy annak vagyoni hatásait teljes mértékben az adósok viselik. Az elsőfokú bíróság a 2008 áprilisában aláírt kölcsönszerződést és a keltezés nélküli kockázatfeltáró nyilatkozatot vizsgálta, mely aláírásának időpontja vitatott volt. A szerződéskötést megelőző egyéb tájékoztatásoknak, nyilatkozatoknak, a megküldött, tájékoztató jellegű, alacsony törlesztőrészletű hitelkalkulációnak a bíróság nem tulajdonított jelentőséget. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint az átlagos fogyasztó számára az alkalmazott kifejezések világosak és érthetőek, különösebb megfontolást nem igényelnek. Az ítélet rögzítette: az indítványozó (mint fogyasztó) számára felismerhető volt, hogy az ügylet magában hordozza azt, hogy az árfolyam kedvezőtlen változása esetén a fizetendő részletek megemelkednek, amely emelkedésnek felső határa nincsen, és ez őt terheli. Az indítványozó a hitelezőktől kapott egyértelmű és világos tájékoztatásra tekintettel nem gondolhatta alappal, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy hogy az őt korlátozott mértékben terhelné. Az indítványozó számára egyértelműen felismerhető, világosan érthető volt, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincsen felső határa. Az indítványozónak adott tájékoztatás megfelelő idejével kapcsolatban úgy értékelt az elsőfokú bíróság, hogy a perben rendelkezésre álló kölcsönkérelem szerint a szerződéskötés előtt két-három héttel az indítványozó úgy nyilatkozott, hogy megismerte a devizakölcsön kockázatait, amelyet a tájékoztató részletez. A rendelkezésre álló bizonyítékokat mérlegelve tényként azt állapította meg, hogy az indítványozó és adóstársa a hitelkérelem benyújtása során és a szerződéskötés előtt írta alá a kockázatfeltáró nyilatkozatot.

- [5] 2.2. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 13.Gf.40.075/2022/11-II. számú közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és megállapította, hogy a peres felek között létrejött kölcsönszerződés érvénytelen. A másodfokú bíróság a felek előadását és a rendelkezésre bocsátott bizonyítékokat az elsőfokú bíróságtól eltérően úgy értékelte, hogy a hitelintézeti alperesek nem tudták bizonyítani, hogy a

kockázatfeltáró nyilatkozatot a hitelkérelmi dokumentáció részeként átadták az indítványozónak. A másodfokú bíróság kifejtette, hogy kizárólag a jogvitában felmerülő egyedi körülmények mérlegelésével lehetett állást foglalni abban a kérdésben, hogy kellő időben történt-e a tájékoztatás annak ellenére, hogy az indítványozó (fogyasztóként) a szerződés megkötésével egyidejűleg kapott tájékoztatást az árfolyamkockázatot rá hárító általános szerződési feltételekről és az árfolyamkockázatból rá háruló gazdasági következményekről. Az indítványozó személyes előadása, a perben meghallgatott tanú vallomása, továbbá a szerződésben és a külön iratban adott tájékoztatás tartalma és azok időpontja alapján a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy az adott körülmények között az indítványozó számára nem állt elegendő idő rendelkezésre a szerződésekhez kapcsolódó árfolyamkockázat mibenlétének és a kockázat gazdasági következményeinek a megismerésére és megértésére. A másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a hitelintézeti alperesek által adott tájékoztatás nem kellő súllyal hívja fel az indítványozó figyelmét az árfolyamváltozás kockázatára, abból csak kikövetkeztethető, hogy van ilyen kockázat. Nem ismerteti, hogy a kockázat miben áll, az árfolyamváltozás milyen hatást gyakorol az indítványozó kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségére, az árfolyam különböző változásai esetén miként változnak a törlesztőrészletek, a fennmaradó tőketartozás összege. A tájékoztató nem tér ki az indítványozó fizetési kötelezettségének a kitétségére az árfolyam és a svájci frankra irányadó kamat változása szempontjából az egyes változók egyenként előidézett hatására, és az együttesen bekövetkező változásuk következményére. A másodfokú bíróság álláspontja szerint tehát az indítványozó lényegében a devizakölcsön jellegéről kapott tájékoztatást, de arról, hogy a nagymértékű súlyos változásnak reális esélye van, nem. A szerződésben a korlátlan árfolyamkockázat viselésének az indítványozóra telepítéséről szóló feltételek nem világosak, nem érthetőek, nem átláthatóak, továbbá a felek viszonyában az indítványozó hátrányára egyensúlytalanságot okoznak, mert az átláthatóság követelményét az indítványozóval szemben tiszteletben tartva észszerűen nem lehetett arra számítani, hogy az indítványozó az egyedi megtárgyalást követően elfogadja az ilyen szerződési feltételekből eredő aránytalan árfolyamkockázatot. A bíróság a kezelési költségre vonatkozó keresetet is megalapozottnak találta.

- [6] 2.3. A hitelintézeti alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős közbenső ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet helybenhagyását, az indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős közbenső ítélet hatályában fenntartását kérte annak helyes indokai alapján. A felülvizsgálati eljárás tárgyát az árfolyamkockázat viselését kizárólag az indítványozóra és adóstársára telepítő szerződéses rendelkezések, valamint a kezelési költségre vonatkozó szerződéses kikötés tisztességtelenségének a vizsgálata képezte. A szerződésbe foglalt és a külön okiratban adott tájékoztatást értékelve a Kúria álláspontja szerint abból

egyértelműen, világosan kitűnt az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül vizsgálva, hogy az árfolyamkockázat valós, az jelentős lehet, és az árfolyamkockázat korlátozás nélkül indítványozót terheli. Az írásbeli tájékoztatásnak nem volt olyan rendelkezése, amelyből a fogyasztó (indítványozó) alappal következtethetett volna arra, hogy az árfolyamkockázat vállalásának van felső határa, illetőleg, hogy azt nem kizárólag ő viseli. A Kúria megítélése szerint a másodfokú bíróság iratellenes megállapítások alapján tévesen jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozó részére nem állt elegendő idő az árfolyamkockázatok mibenlétének a megismerésére. Ebben a kérdésben a Kúria az ügyben eljáró elsőfokú bíróság mérlegelő tevékenységével értett egyet, amely a másodfokú bíróság iratellenesnek ítélt megállapításai nélkül jutott arra a következtetésre, hogy a tájékoztatásra megfelelő időben sor került, figyelemmel a perben rendelkezésre álló bizonyítékokra. A Kúria jelentőséget tulajdonított annak is, hogy az indítványozó korábbi devizahitelét váltotta ki a kölcsönrel, így a devizában történt hitelfelvétel kockázatai eleve nem voltak számára ismeretlenek. A kezelési költséggel kapcsolatosan a Kúria a jogerős közbenső ítéletben foglaltakkal szemben szintén az elsőfokú bírósággal értett egyet, az ebben a körben részletesen kifejtett indokokkal egyetemben. Mindezek alapján a Kúria a Gfv.III.30.517/2022/10. számú ítéletével a Fővárosi Ítéltábla jogerős közbenső ítéletét jogszabálysértőnek találta, azt hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

- [7] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be indítványát, melyet utóbb kiegészített és a változtatásokkal egységes szerkezetbe foglalt. Alkotmányjogi panaszában a Kúria döntésének megsemmisítését kérte, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogának sérelmére hivatkozva. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét két szempontból állította: egyrészt amiatt, hogy a Kúria nem tett megfelelően eleget az indokolási kötelezettségének, másrészt a kirívóan súlyos *contra legem* és így egyben *contra constitutionem* jogalkalmazás miatt. Az indítványozó részletesen ismertette az Alkotmánybíróságnak, illetve az EJEB-nek az indokolt bírói döntéshez kapcsolódó gyakorlatát. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését és 28. cikkét is felhívva elemezte a *contra legem* jogalkalmazás tilalmának követelményét a tisztességes eljáráshoz kapcsolódóan.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint „*contra legem* jogalkalmazásnak minősül, hogy mind az elsőfokú bíróság, mind pedig a Kúria olyan tényekhez rendelt kiemelt bizonyító erőt, amelyet a másodfokú bíróság helyesen helyezett a megalapozottság kételyének körébe. [...] Sem az elsőfokú bíróság, sem pedig a Kúria nem indokolta meg, hogy például a tanúvallomás kapcsán egyes – [...] a hitelintézeti alperesre] kedvező – nyilatkozatokat miért vett iratellenesen és indokolatlan mértékben figyelembe [...]. A Kúria indokolása lényegében az elsőfokú bíróság álláspontjának másolata, a legfelsőbb bírói fórum nem tartotta indokoltnak, hogy a másodfokú bíróság – Indítványozó által helyesnek ítélt – döntése milyen okból szenved hibában, és miért indokolt visszatérni az elsőfokú bíróság által megfogalmazott értelmezési

síkra. [...]A]z már megvalósíthatja a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét, ha a mind az elsőfokú bíróság, a jogorvoslattal élő fél kifejezett hivatkozása ellenére pedig mind a Kúria önkényesen figyelmen kívül hagyja a felperesi [t.i. indítványozói] jogi érveket, azokat teljes mértékben mellőzi a döntésének forrásából, a mellőzés indokát pedig fel sem tárja az ítéleti indokolásban. A Kúria önkényesen járt el akkor, amikor az adott jogkérdésre vonatkozó jogi normákat nem vette figyelembe. [...] Álláspontom szerint a sérelmezett helyzet teljes mértékben érinti a tisztességes eljáráshoz való jog védelmi körét, kapcsolatba hozható annak részjogosítványaiival, különösen az indokolt bírói döntéshez való joggal és az önkényes bírói döntés tilalmával”.

- [9] Az indítványozó az Abtv. 53. § (4) bekezdése alapján kérte az Alkotmánybíróságot, hogy a Kúria döntésének végrehajtását az eljárás befejezéséig függessze fel; a döntés végrehajtásának felfüggesztésére azonban nem az Alkotmánybíróságnak, hanem a döntést hozó bíróságnak van hatásköre.
- [10] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [11] 4.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető, jogorvoslati jogát kimerítette és megfelel az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek.
- [12] 4.2. Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.” Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra.
- [13] Az Alkotmánybíróságnak – mint ahogyan arra maga az indítványozó is hivatkozott – kialakult gyakorlata van az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének az indokolási kötelezettség megsértéséhez, illetve a *contra constitutionem* jogalkalmazáshoz kapcsolódóan. E körben az indítvány újnak tekinthető, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmazott meg.
- [14] 4.3. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét lényegében abban látta, hogy a Kúria másként ítélte meg azt, hogy a számára és adóstársa számára az árfolyamkockázattal kapcsolatban nyújtott tájékoztatás megfelelő volt-e és arra (a kockázatfeltáró nyilatkozat átadására) olyan időben került-e sor, amikor azt még a szerződés megkötése szempontjából átgondolhatták. Az indítványozó szerint az elsőfokú bíróság és a Kúria által figyelembe vett tényeken és érveken kívül más szempontokat is figyelembe kellett volna vennie a bíróságoknak.
- [15] Az indítványozó a bíróságok *contra legem*, *contra constitutionem* jogalkalmazását általánosságban állította; nem jelölt meg konkrétan egyetlen olyan jogszabályt sem, amelynek esetében a jogalkalmazás téves volt. Valójában a bíróságoknak azt a

konkrét megállapítását vitatta, amely a tájékoztató tartalmának megfelelőségére és időbeliségére vonatkozott. Ez ténymegállapítási, bizonyítási, nem pedig jogértelmezési kérdés.

- [16] Az eljáró bíróságok feladata a bizonyítékok értékelése, az ezekből fakadó következtetések levonása és annak eldöntése, hogy esetlegesen milyen további bizonyítást tart szükségesnek. A bíróság a per eldöntése szempontjából más jelentőséget tulajdoníthat egyes bizonyítékoknak vagy tényeknek, mint az azt benyújtó illetve arra hivatkozó fél; ez ténymegállapítási és bizonyíték értékelési, azaz szakjogi, törvényességi és nem alkotmányossági kérdés. Nem alapozhatja meg a döntés alaptörvény-ellenességét pusztán az, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróság bizonyítékértékelésével, illetve más jelentőséget tulajdonít egyes kérdéseknek, mint az indítványozó.
- [17] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is utal azon gyakorlatára, mely szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3170/2014. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]}”. „A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Miként az Alaptörvény [...] fent idézett rendelkezéseiből is kitűnik, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [...]. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]-[14]}.
- [18] A fentiek értelmében tehát az Alkotmánybíróság – hatáskör hiányában – nem bocsátkozik ténymegállapítási, szakjogi kérdések ismételt felülbírálatába. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi

panaszában lényegében az eljáró bíróságnak a kölcsönszerződés érvénytelensége, az indítványozó és adóstársa részére átadott árfolyamkockázatról szóló tájékoztató megfelelése és időbelisége megítélésével összefüggő ténymegállapítást kifogásolja, illetve annak, valamint az abból levont következtetéseknek a felülbírálatát kéri, az általa fontosnak tartott egyéb szempontok figyelmen kívül hagyása okán. Az ezen kérdésekben való döntéshozatal olyan ténymegállapítási, szakjogi mérlegelést és jogalkalmazást igényel, amelyek tárgyában az Alkotmánybíróság nem foglalhat állást. Ez a vonatkozó jogszabályok alapján a bíróságok feladata, az Alkotmánybíróság az ilyen kérdések (ismételt) elbírálására nem rendelkezik hatáskörrel.

- [19] A támadott döntésében az elsőfokú bíróság és a Kúria a jogvita mikénti eldöntése szempontjából lényegesnek tartott kérdésekben állást foglalt és a jogvitát jogerősen eldöntötte. Önmagában az a tény, hogy az eljáró bíróságok valamely szakkérdésben a peres fél által képviselttől eltérő következtetésre jutottak az egyébként indokolt döntésükben, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján nem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét.
- [20] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a támadott ítélet kapcsán nem volt feltárható olyan, az alkotmányosság szintjére felérő indokolási hiányosság sem, amely az Alkotmánybíróság beavatkozását, és a támadott döntés alaptörvény-ellenessége megállapításának és megsemmisítésének szükségességét megalapozottan felvethette volna. A bíróságok indokolási kötelezettségéből ugyanis nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}. „Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának nem minden egyes részletre, hanem az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie.” {lásd.: 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31], megerősítette pl.: 18/2018. (VI. 12.) AB határozat}.
- [21] Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, tévesnek, vagy éppen hiányosnak és ezekből kifolyólag magára nézve sérelmesnek tartja, a fentebb idézett állandó gyakorlat szerint nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.
- [22] Az indítvány alapján tehát nem merül fel kétség a Kúria döntésének alkotmányosságával kapcsolatban, így az indítvány befogadására nincs lehetősége az Alkotmánybíróságnak.
- [23] Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)-(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2025. február 11.

Dr. Patyi András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró